

מה הוא גיליון מידע על סיכונים תעסוקתיים ?

גיליון מידע זה הוא אחד מתוך סידרה של גיליונות מידע בינלאומיים המתייחסים לסיכונים תעסוקתיים במקצועות שונים. הוא מיועד לכל אלה הקשורים מקצועית בשמירת הבטיחות והבריאות בעבודה: רופאים ואחיות תעסוקתיים, גיהותנים, ממוני וקציני בטיחות, מפקחי עבודה, נציגי עובדים, ועובדים מיומנים אחרים.

גיליון מידע זה מפרט, בסדר תקני מוגדר, את הסיכונים השונים אשר מפקח בנייה עלול להיות חשוף אליהם במהלך עבודתו הרגילה. גיליון מידע זה אינו מיועד לספק עצות אלא מהווה מקור מידע בלבד. הידע אודות מה שגורם לפציעות ולמחלות תעסוקתיות מאפשר לתכנן וליישם אמצעי מגן מתאימים כנגד סיכונים אלה.

גיליון מידע זה מכיל ארבעה עמודים:

בעמוד הראשון מצוי מידע על הסיכונים המשמעותיים ביותר לגבי עבודתו של מפקח בנייה. העמודים 2 ו-3 מכילים מידע מפורט ושיטתי יותר בנוגע לסוגים השונים של הסיכונים, לעתים ביחד עם הצעות לגבי אופן מניעתם (הם מסומנים כ- ❶ וכו' וההסבר להם ניתן בסוף עמוד 3). עמוד 4 מיועד עבור מידע ספציפי, שהוא בעל ערך במיוחד עבור מומחים בתחום הבטיחות והגהות, והוא כולל את תיאור המקצוע, פירוט המטלות של העובד, הערות, מראי-מקום, וכדומה.

מי הוא מפקח בנייה ?

הנדסאי/טכנאי בנייה שתפקידו לפקח ולבדוק מבנים המצויים בתהליכי בנייה כדי לוודא שהבנייה נעשית בהתאם לדרישות החוק, התקן, והנהלים ובהתאם לתכנון; מבצע מדידות דרושות, בודק טיב החומרים, נוטל דגימות, מנחה את הקבלנים, בודק חריגות מהתכנון. מנהל לוחות התקדמות העבודה. ומוודא שהיא מתבצעת לפי הספסיפיקאציות והדרישות החוקיות.

מה הם הסיכונים העיקריים של עיסוק זה ?

- נפילות, החלקות ומעידות, באותו מפלס או ממפלס גבוה לנמוך יותר, באתרי בנייה תוך כדי הפיקוח עליהם
- היפגעות ע"י עצמים נופלים, דריכה על, התנגשות או היפגעות ב/ע"י חפץ, כלי רכב או חלקי מכונות, או התמוטטות של חפירה, בעת הביקור באתרי בנייה
- חשיפה לגורמים סביבתיים, כולל חום או קור קיצוניים, קרינת שמש מוגזמת, עומס חום והתייבשות, לחות גבוהה, לחץ סביבתי מוגבר או מוקטן, וכו'
- גורמים פסיכולוגיים וחברתיים הקשורים לאופי העבודה או למקום העבודה, כולל יחסי אנוש, ארגון העבודה, חשיפה לפשע, אלימות ותקיפה הקשורים בעבודה, עבודה במשמרות, וכו'.

סיכונים תעסוקתיים

סיכוני תאונות

- 1 נפילות, החלקות ומעידות, באותו מפלס, באתרי בנייה תוך כדי הפיקוח עליהם
 - 2 3 נפילות ממפלס גבוה לנמוך יותר, כתוצאה מפתחים/בורות לא מכוסים, התמוטטות פיגומים, חדרי מדרגות, וכו,
 - 1 4 היפגעות ע"י עצמים נופלים, דריכה על, התנגשות או היפגעות ב/ע"י חפץ, כלי רכב או חלקי מכונות, או התמוטטות של חפירה, בעת הביקור באתרי בנייה
 - 5 מגע / חשיפה לטמפרטורות קיצוניות, בעת הביקור באתרי בנייה
 - 6 סכנת חנק כתוצאה מכניסה למקומות מוקפים ללא ציוד מגן נשימתי
- סיכון מוגבר לתאונות דרכים, למפקח בנייה העובד במספר רב של אתרים, ומרבה בנהיגה.

סיכונים פיזיקליים

- 7 חשיפה לרעשים חזקים וממושכים באתרי הבנייה (ממקורות כמו קומפרסורים, פטישי אוויר, ויברטורים, ...) חשיפה לגורמים סביבתיים, כולל חום או קור קיצוניים, קרינת שמש מוגזמת, עומס חום והתייבשות, לחות גבוהה, לחץ סביבתי מוגבר או מוקטן, וכו'

סיכונים כימיים

- 1 חשיפה פוטנציאלית לאבק מזיק בזמן ההמצאות באתר בנייה (כמו: אבק אסבסט בעת פעילויות הריסת מבנים, סיליקה חופשית, אבק צמנט, כימיקלים המוספים לביטון, כימיקלים מסירי צבע, וכדומה) דלקות עור עקב מגע עם חומרים מגרים ואלרגניים (אבק צמנט, וכדומה) חשיפה אקראית לחומרי הדברה, ממיסים אורגניים, נדפי מתכות, וכו,
- באתרי בנייה, מפקח הבנייה עלול להיחשף לסיכונים הנוצרים על ידי עובדים אחרים – לדוגמא: חשיפה לממיסי צבע ולמדללים, כאשר באותו פרק זמן מתבצעת באתר עבודת צביעה

סיכונים ביולוגיים

אין סיכונים מיוחדים למקצוע זה, פרט לחשיפה אפשרית למחלות מדבקות, כדוגמת שפעת, כתוצאה ממגע עם עובדי בנייה החולים במחלות אלו; או דלקות עור וגירויים, עקב מגע עם צמחייה אלרגנית או עם חרקים (כולל צרעות) וכדומה, המצויים באתר העבודה.

בעיות ארגונומיות, פסיכולוגיות וחברתיות

פגיעות במערכת שריר-שלד, כולל כאלה הקשורות: ביציבה בעת עבודה, הזזה או נשיאה של חפצים כבדים, מאמץ חוזר ונשנה, נהיגה ממושכת, ..

גורמי אי-נוחות וסבל פיזיים וכימיים (למשל: זיהום אוויר, ריחות רעים, רעש מפריע, תאורה לקויה, תסמונת הבנין החולה, וכו')

8 גורמים פסיכולוגיים וחברתיים הקשורים לאופי העבודה או למקום העבודה, כולל יחסי אנוש, ארגון העבודה, חשיפה לפשע, אלימות ותקיפה הקשורים בעבודה, עבודה במשמרות, וכו'.

רשימת אמצעי המניעה

- 1 יש ללבוש תמיד ציוד-מגן אישי מתאים כשנמצאים באתר הבנייה, ובמיוחד קסדת מגן ונעלי בטיחות עם סוליות בלתי-מחליקות ועם מדרס למניעת חדירת גופים חדים; על פי הצורך יש להשתמש גם כפפות, משקפי-מגן, ביגוד מתאים המותאם למזג האוויר, וכו';
- 2 יש לוודא שמשטחי העבודה ומדרכות המעבר, שעלולים ליפול מהם יהיו גדורים כיאות; כי תהיה גישה בטוחה למשטחי העבודה; וכי יותקנו כל אמצעי הבטיחות המיוחדים למניעת נפילת אדם (כולל מפייגומים, ולתוך בורות) בהתאם לתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בנייה)
- 3 יש להשתמש בציוד מתאים להגנה מפילות (רתמות, חגורות בטיחות, רשתות, יריעות, מעקות מגן שיכללו לוחות-רגליים, אזן-תיכון ואזן-יד, וכו', בחוזק נאות) בזמן העלייה על הפיגום
- 4 יש לוודא שנגטו כל הפעולות הדרושות למניעת התמוטטות חפירות, כמפורט בפרק ט' לתקנות, כנ"ל
- 5 יש להשתמש בביגוד ובכיסוי-ראש נאותים להגנה נאותה בפני מזג אוויר בלתי נוח, כולל קרינה שמשית חזקה
- 6 כל כניסה למקום מוקף תעשה בהתאם לנקוב בתקנות הבנייה, ...: מכשיר נשימה, מכשיר הנשמה, חבלים וחגורות נאותים יימצאו באתר ויימצאו שם עובדים המיומנים בשימוש בהם
- 7 יש להשתמש בביגוד ובכיסוי-ראש נאותים להגנה נאותה בפני מזג אוויר בלתי נוח, כולל קרינה שמשית חזקה
- 8 במידת הצורך יש להתייעץ עם פסיכולוג תעסוקתי ו/או מומחים ליחסי עבודה

מידע מקצועי נוסף

שמות נרדפים (חליפיים)

טכנאי/הנדסאי בניין (פיקוח).

הגדרה ו/או תאור העיסוק

בודק ומפקח על בנייתם של בניינים, גשרים, סכרים, כבישים וסוגים נוספים של עבודות בנייה כדי לוודא שהנהלים והחומרים תואמים את התוכניות והספסיפיקאציות: מודד מרחקים כדי לאמת את דיוק המידות של המבנים בהשוואה לשרטוטים. מודדא כי המפלסים, אופקיותם וגובהיהם תואמים את התכנון ועושה זאת בעזרת מכשור של מודדים. עוקב אחר התקדמות העבודה כדי לוודא שהנהלים והחומרים שהשתמשו בהם תואמים את הספסיפיקאציות. נוטל דגימות של חומרים בלתי-מאושרים לשם ביצוע בדיקות מעבדה. בודק את טיב הביצוע של מתקנים שהושלמו מבחינת עמידתם בדרישות התקן ומאשר זאת. נותן לקבלנים הבהרות והסברים לגבי תוכניות ומפרטים, ומקיים דיונים לגבי חריגות מנהלי הבנייה הנקובים, כדי לוודא שיהיו תואמים את התקנות המתייחסות לבנייה. מנהל רישום של כמויות החומרים שהתקבלו או שהשתמשו בהם במשך תקופות מוגדרות. מנהל לוח התקדמות יומי ומשווה את דוחו"ת ההתקדמות. מחשב את ההערכות החודשיות של התקדמות העבודות שהושלמו ומאשר את התשלום לקבלנים. מכין סקיצות של המבנים/מתקנים בהם היתה חריגה מהתוכניות ומדווח על שינויים אלה לשם תיקון, בהתאמה, של תוכניות האב המקוריות. ניתן לכנות את בעל המקצוע הזה בשם ספציפי, בהתאם לסוג המבנה או החומר הנבדק, בתור "מפקח בנייה וקונסטרוקציות (בנייה)"; "מפקח על חפירות (בנייה)"; "מפקח על בניית כבישים"; וכו'.ב. [לפי DOT].

תעסוקות דומות ו/או ספציפיות

מנהל תחזוקת כבישים/מסילות ברזל; מנהל עבודה בבניין; מפקח בנייה (גשרים, מסילות-ברזל, כבישים,...); מפקח(מפעל לביטון מוכן); קבלן בנייה; קבלן פיתוח-שטח; קבלן קונסטרוקציות.

מטלות

אימות; אישור (טיב, תשלומים,...); בדיקה; דיווח; דיון; הזמנה (ציוד, חומרים,...); הכנה (מדגמים; סקיצות,...); הדרכה; הסברה; השגחה; השוואה; ויזוא; חישוב; טיפוס; לימוד (תוכניות ונהלים); מדידה; מעקב; ניהול (תוכניות; משא ומתן,...); סיור; פיקוח; רישום; תאום.

ציוד עיקרי הנמצא בשימוש

ציוד מדידה, כתיבה, שרטוט וחישוב; מחשב.

מקומות עבודה בהם העיסוק שכיח

אתרי בנייה פרטיים וציבוריים; חברות בנייה; קבלני בניין; רשויות מוניציפליות וממלכתיות.

הערות

1. מפקח עבודה בתעשיית הבנייה חשוף למגוון של סיכונים הנובעים מאופי העבודה. הוא קשור בפעילותם של בעלי מקצוע שונים ומרובים בתחום הבנייה ועלול להיפגע באקראי תוך כדי הימצאותו באתר הבנייה כשהוא חשוף לאותם סיכונים של בעלי המקצוע הספציפיים שבקרבם הוא מצוי בזמן מסוים.
2. מפקח העבודה עשוי להיתקל בבעיות הקשורות בגורמים פסיכולוגיים וחברתיים המתייחסים לאופי/מקום העבודה, כולל יחסי אנוש, ארגון העבודה, חשיפה לפשע, אלימות ותקיפה הקשורים בעבודה, לחצים של הקבלנים וקבלני המשנה, איומים, עבודה במשמרות, וכו'.

מראי מקום

1. ILO Encyclopaedia of Occupational Health and Safety, 3rd Ed. Parmeggiani, L., Editor, Vol. 2, 1983
2. ILO Encyclopaedia of Occupational Health and Safety, 4th. Ed., Stellman, J. Editor, ILO, Geneva, Vol. 3, Ch. 93, 1998
3. CIS-ILO: The Workplace, Vol. 2, Part 6 (construction pp. 649-711, CIS, 1997
4. U. S. Department of Labor: Dictionary of Occupational Titles (DOT), 4th Ed., 1991